

**Porozumienie programowe
Klubu Radnych Koalicji Obywatelskiej
oraz Klubu Radnych Trzeciej Drogi - PSL
w Sejmiku Województwa Dolnośląskiego na lata 2024-2029**

zwane dalej
Umową Koalicyjną
z dnia 28.05.2024 roku

W poczuciu odpowiedzialności za przyszłość Dolnego Śląska oraz motywowani wolą wspólnego dążenia do zagwarantowania stabilnego, zrównoważonego oraz dynamicznego rozwoju społecznego, gospodarczego i kulturalnego Dolnego Śląska, Klub Radnych Koalicja Obywatelska oraz Klub Radnych Trzecia Droga – PSL, jako reprezentanci swoich wyborców oraz środowisk politycznych, zawierają niniejsze porozumienie w ramach regionalnej Koalicji 15 Października. Niniejsza koalicja zostaje zawiązana na lata 2024-2029.

Opierając się na współpracy, dialogu i wzajemnym szacunku, zobowiązujemy się do realizacji wspólnych celów w duchu demokratycznych wartości. Strony deklarują ścisłą współpracę - opartą na szerokim zaangażowaniu - ze wszystkimi samorządami lokalnymi, środowiskiem naukowym, gospodarczym oraz organizacjami pozarządowymi, utrzymując dialog i efektywne współdziałanie z rządem RP.

Strony porozumienia uznają za priorytetowe następujące działania na rzecz Województwa Dolnośląskiego:

1. Rozwój infrastruktury kolejowej i walka z wykluczeniem komunikacyjnym.

Zobowiązujemy się do kontynuowania oraz intensyfikacji programu przejmowania, rewitalizacji i przywracania mieszkańcom Dolnego Śląska kluczowych linii kolejowych w regionie, w tym:

- linii kolejowej do Kowar, Kamiennej Góry, Przemkowa, linii kolejowej Jelenia Góra - Lwówek Śląski i Lwówek Śląski - Jerzmanice Zdrój, linii kolejowej Kłodzko - Stronie Śląskie, linii kolejowych do Srebrnej Góry, elektryfikację linii kolejowej Wrocław Zakrzów - Trzebnica wraz z budową tzw. mijanki oraz rozwój kolei do miejscowości turystycznych i w obrębie aglomeracji w regionie, kontynuowanie rewitalizacji linii w ramach programu Kolej Plus (linia Legnica-Złotoryja, Zgorzelec-Bogatynia, przywrócenie ruchu na Dworcu Świebodzkim); linii kolejowej Przemków-Głogów, budowa linii kolejowej Lubin-Polkowice-Głogów.
- rozwój kolejowej komunikacji autobusowej w miejscowościach, gdzie trwają lub są przygotowywane rewitalizacje linii kolejowych, aby zapewnić ciągłość i dostępność transportu publicznego dla mieszkańców, a także uruchomienie komunikacji autobusowej przez przewoźnika samorządowego utworzonego w ramach podmiotów Województwa Dolnośląskiego (np. Kolei Dolnośląskich S.A.) w celu przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu w obrębie powiatów; integracja transportu kolejowego i autobusowego w ramach jednego rozkładu jazdy i jednego biletu w kontekście połączeń regionalnych;

- inwestycje w rozwój samorządowego przewoźnika Kolei Dolnośląskich S.A., które obejmą zakup nowoczesnego taboru oraz rozbudowę zaplecza technicznego w obszarze Wrocławia;
- utworzenie kolei aglomeracyjnej na Dolnym Śląsku dzięki zaangażowaniu województwa dolnośląskiego i współpracy samorządów terytorialnych w ramach związków komunikacyjnych;
- przywrócenie możliwości podróży koleją oraz komunikacją miejską w obrębie aglomeracji wrocławskiej na jednym bilecie aglomeracyjnym, według wspólnie uzgodnionych taryf.

Powyższe działania będą miały na celu poprawienie jakości życia mieszkańców Dolnego Śląska poprzez zapewnienie nowoczesnego, niezawodnego i komfortowego systemu transportu publicznego. To jeden z kluczowych elementów sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi naszego regionu.

2. Rozwój infrastruktury drogowej

Zobowiązujemy się do realizacji programów związanych z utrzymaniem i rozbudową dróg wojewódzkich i obwodnic, poprzez:

- remonty i modernizacje istniejącej sieci dróg wojewódzkich, poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, uzupełnienie niezbędnych ciągów pieszych oraz rozwój sieci dróg rowerowych;
- budowę brakującego odcinka Wschodniej Obwodnicy Wrocławia;
- budowę obwodnic Złotoryi, Bolesławca, Góry, Obornik Śląskich oraz współpracę z rządem RP w ramach projektowania obwodnic i mostów w ciągu dróg publicznych;
- przeznaczenie niezbędnych środków finansowych z budżetu województwa na zaprojektowanie nowych obwodnic miejscowości wg nowego Programu Budowy Dróg Wojewódzkich;
- lobbowanie za budową drogi S8, rozbudową drogi A4, budową drogi ekspresowej na bazie dróg krajowych nr 94 i 36.

3. Ochrona zdrowia i solidarność społeczna

Naszym wspólnym celem jest zapewnienie wysokiej jakości i dostępności do usług medycznych, promocja zdrowego stylu życia oraz wsparcie dla osób najbardziej potrzebujących na Dolnym Śląsku. Najważniejszymi zadaniami w tym obszarze będą:

- budowa Nowego Szpitala Onkologicznego we Wrocławiu;
- przygotowanie założeń i realizacja nowoczesnego programu profilaktycznego obejmującego wsparcie psychiatrii dzieci i młodzieży;
- realizacja programów profilaktycznych dotyczących chorób cywilizacyjnych (w tym m.in: choroby nowotworowe, metaboliczne, choroby psychiatryczne);

- systematyczny rozwój infrastruktury medycznej w szpitalach wojewódzkich oraz wsparcie szpitali powiatowych z wykorzystaniem funduszy KPO;
- wykorzystanie potencjału sieci Uzdrowisk Dolnośląskich (renowacja istniejących obiektów, modernizacja zabytkowych budynków uzdrowiskowych oraz infrastruktury technicznej, rozwój oferty zdrowotnej i rekreacyjnej)
- wspieranie działań na rzecz integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami oraz realizacja programów senioralnych;
- stypendia dla studentów pielęgniarstwa, położnictwa, ratownictwa medycznego oraz lekarzy w trakcie specjalizacji z psychiatrii dziecięcej.

4. Równomierny rozwój Dolnego Śląska

Jako strony koalicji będziemy wspólnie dążyć do systemowego zniwelowania dysproporcji pomiędzy północną a południową częścią województwa dolnośląskiego. Kluczowym elementem tych działań będzie racjonalny podział oraz skuteczne i efektywne wykorzystanie środków unijnych o łącznej wartości ponad 11 miliardów złotych z Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska na lata 2021-2027 oraz Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, przeznaczonego dla subregionu wałbrzyskiego.

Ponadto, dla wyrównania szans między północą i południem Dolnego Śląska wprowadzimy następujące rozwiązania:

- wsparcie innowacyjnych technologicznie obszarów dolnośląskiej gospodarki, by zapewnić równomierny rozwój całego regionu;
- priorytetowe traktowanie projektów, które przyczynią się do zmniejszenia różnic gospodarczych i społecznych między północną a południową częścią województwa;
- przygotowanie i realizacja Regionalnego Programu Nowych Technologii;
- przygotowanie i realizacja programów „Dolin Technologicznych” (centra badawczo-rozwojowe, parki technologiczne);
- inicjowanie i wspieranie powstawania klastrów technologicznych, które będą skupiały firmy, instytuty badawcze oraz uczelnie wyższe;
- wynegocjowanie dodatkowych środków na wkłady własne dla samorządów.

5. Polityka środowiskowa

Przywrócenie regionalizacji gospodarki odpadami i koniec z nielegalnym importem śmieci do Polski - szczególnie na Dolny Śląsk - zagwarantuje, że posprzątamy gospodarkę śmieciową w naszym województwie:

- będziemy współpracować z rządem RP w celu uporządkowania chaosu kompetencyjnego i tworzenia systemowych rozwiązań na szczeblu krajowym na rzecz rozwiązania problemu nielegalnych składowisk odpadów;
- będziemy korzystać z wszelkich uprawnień, w tym kontrolnych – zarówno samorządu województwa, jak też wszystkich stosownych organów państwa zaangażowanych w obszar ochrony środowiska oraz zarządzania gospodarką odpadową;

- Ministerstwo Klimatu i Środowiska zapewniło rezerwę celową w budżecie na program pilotażowy dot. usuwania odpadów z nielegalnych wysypisk śmieci, w kwocie 153 mln zł, będziemy zabiegać w rządzie o zwiększenie tej kwoty dla Dolnego Śląska;
- będziemy pracować na rzecz przygotowania systemu stałego monitoringu czystości rzek, szczególnie Odry i uruchomimy narzędzia pozwalające na skuteczne zwalczanie nielegalnych zrzutów ścieków. Program rewitalizacji rzeki „Czysta Odra” będzie naszym priorytetem we współpracy z rządem;
- inwestycje w biogazownie, farmy fotowoltaiczne oraz pompy ciepła to dla nas priorytety na obszarach wiejskich. Fundusze europejskie wykorzystamy do udzielenie wsparcia inwestycyjnego dla budowy różnych instalacji OZE wraz z magazynami energii.

6. Wsparcie i rozwój obszarów wiejskich

Będziemy dążyć do zwiększenia puli środków na programy wsparcia obszarów wiejskich, takie jak Odnowa Wsi Dolnośląskiej, utrzymamy też pomoc w utrzymaniu urządzeń melioracji wodnych i dróg dojazdowych. Dostrzegamy nowe wyzwania na rzecz obszarów wiejskich, którym nadamy priorytet w nowej kadencji Sejmiku:

- upowszechnianie tradycji dolnośląskich wsi, różnorodności kulturowej oraz promocja produktów regionalnych;
- zapewnienie gminom środków na rewitalizację i unowocześnienie lokalnych targowisk. Dolny Śląsk realizuje wiele nowatorskich programów we współpracy pomiędzy rządem, samorządem wojewódzkim i samorządami gminnymi. W bieżącej kadencji chcemy uruchomić program budowy nowoczesnych targowisk w każdej miejscowości, która wyrazi chęć posiadania własnego miejsca do handlu produktami rolno-spożywczymi;
- uruchomimy program Dolnośląski Fundusz Sołecki.

7. Rozwój sportu i turystyki

- Skorzystamy ze wszelkich dostępnych rozwiązań - zarówno w ramach kompetencji własnych samorządu województwa, jak też we współpracy z rządem - aby zapewnić stabilny, racjonalny ekonomicznie rozwój Dolnośląskiego Centrum Sportu w Jakuszycach. Ten obiekt wyróżnia się pozytywnie nie tylko w Polsce, ale też w naszej części Europy. Stworzymy wzorcowe centrum sportowe, edukacyjne i rekreacyjne. Aby wydobyć z DCS maksimum jego potencjału, sposób zarządzania tym projektem musi przejść głębokie zmiany. Wymaga to audytu tej inwestycji i jej dotychczasowej działalności oraz przeprowadzenia dodatkowych niezbędnych inwestycji;
- Będziemy kontynuować, wspólnie z samorządami, realizację Cyklostrady Dolnośląskiej;
- Będziemy kontynuować budowę strategicznych obiektów sportowych na Dolnym Śląsku, w tym: toru kolarskiego w Bielawie, toru saneczkowego w Karpaczu, hali lodowo-wspinaczkowej w Lubinie;

- Uruchomimy Dolnośląski Fundusz Rozwoju Bazy Sportowo-Rekreacyjnej, czyli coroczne wsparcie z budżetu województwa (w kwocie 50 mln zł) dla samorządów lokalnych, łączone z wkładem Ministerstwa Sportu;
- Będziemy rozwijać sport amatorski i młodzieżowy dzięki modelowej współpracy ze związkami sportowymi i ich federacją.

8. Wsparcie kultury, edukacji oraz dziedzictwa kulturowego Dolnego Śląska

Naszym priorytetem jest rozwój i ochrona dóbr kultury oraz dziedzictwa kulturowego Dolnego Śląska, co będziemy realizować poprzez następujące działania:

- zwiększenie wsparcia finansowego z budżetu województwa dla instytucji kultury prowadzonych przez samorząd województwa oraz racjonalizacja wydatków w oparciu o założenia programowe wypracowane dla subregionów Dolnego Śląska (przygotowanie założeń dla polityki kulturalnej Dolnego Śląska);
- wsparcie niezbędnej modernizacji technicznej obiektów instytucji kultury, aby zapewnić im odpowiednie warunki do działalności;
- promocja dolnośląskich instytucji kultury, by zwiększyć ich rozpoznawalność i atrakcyjność zarówno w kraju, jak i za granicą, organizowanie wydarzeń kulturalnych, festiwali i programów edukacyjnych, które będą podkreślać unikalne dziedzictwo Dolnego Śląska;
- aktywne starania o zwiększenie finansowania rządowego dla najcenniejszych obiektów zabytkowych regionu;
- współpraca z instytucjami krajowymi i międzynarodowymi w celu pozyskiwania dodatkowych środków na konserwację i ochronę zabytków;
- przygotowanie założeń oraz realizacja programu „Innowacyjna Edukacja Dolnego Śląska” (rozwijanie umiejętności cyfrowych, promocja kluczowych kompetencji, dostosowanie edukacji do lokalnych rynków pracy, realizacja programu „Okrągły Stół dla Edukacji”).

9. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i aktywizacja mieszkańców Dolnego Śląska

Podejmiemy starania, które zachęcą mieszkańców Dolnego Śląska do aktywnego udziału w życiu społecznym, do budowania społeczeństwa obywatelskiego. Ważnym obszarem działalności koalicji będzie realizacja obywatelskich projektów, a także:

- wzmocnienie współpracy z sektorem organizacji pozarządowych oraz lokalnych inicjatyw obywatelskich;
- wprowadzenie programów edukacyjnych, które będą kształcić w zakresie praw obywatelskich, demokracji i zaangażowania społecznego – wsparcie funkcjonowania Młodzieżowego Sejmiku Województwa Dolnośląskiego;
- rozwój i szeroka promocja projektu Dolnośląski Budżet Obywatelski;
- wsparcie dla inicjatyw międzypokoleniowych i rad senioralnych.

10. Powołanie komisji doraźnych

Strony niniejszego porozumienia dostrzegają kilka kluczowych obszarów do powołania komisji doraźnych przy Sejmiku Województwa Dolnośląskiego:

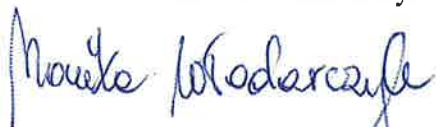
- **Komisja doraźna ds. równego traktowania kobiet i mężczyzn** (w obszarach: aktywność kobiet i mężczyzn we wszystkich sferach życia publicznego - społecznego, ekonomicznego i politycznego Dolnego Śląska; przemoc domowa; dyskryminacja na rynku pracy; dostępność opieki zdrowotnej czy brak wsparcia dla matek samotnie wychowujących dzieci lub opiekunek seniorów.)
- **Komisja doraźna ds. transportu** (w obszarach: analiza, ocena i wspieranie rozwoju infrastruktury kolejowej i drogowego; dostępność, bezpieczeństwo i wydajności systemu transportowego; równomierny rozwój transportu na Dolnym Śląsku; uwzględnienie potrzeb mieszkańców dużych miast i mniejszych miejscowości; modernizacja istniejącej infrastruktury i poprawa bezpieczeństwa drogowego.)

Powyższe wspólne priorytety programowe i ich realizacja w kadencji Sejmiku Województwa Dolnośląskiego w latach 2024 – 2029 mają na celu poprawienie jakości życia mieszkańców Dolnego Śląska, uwzględniając potrzeby wszystkich grup społecznych.

Strony umowy koalicyjnej deklarują zgodnie, że w sytuacjach nieopisanych w celach szczegółowych będą dążyły do wypracowania wspólnych uzgodnień programowych dotyczących polityki rozwoju regionalnego, kierując się zasadą równomiernego rozwoju całego Dolnego Śląska.

Jednocześnie strony umowy koalicyjnej będą dążyły do ustalenia - w ramach wzajemnych konsultacji - wspólnego stanowiska w sprawach dotyczących działań i funkcjonowania Sejmiku Województwa Dolnośląskiego oraz Zarządu Województwa Dolnośląskiego zgodnie z uchwałą kompetencyjną ustanawiającą Regulamin Organizacyjny Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

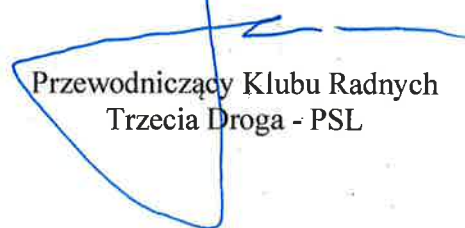
Monika Włodarczyk

Przewodnicząca Klubu Radnych
Koalicja Obywatelska

Paweł Gancarz

Marszałek Województwa Dolnośląskiego

Przewodniczący Klubu Radnych
Trzecia Droga - PSL